

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Кonto почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границю:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 15 лей,
Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Втоптанною стежкою.

Львів, 10. січня 1927.

Університетська справа, погребана на якийсь час, знову виринула на денне світло. На крилах варшавського вітру несуться вісти, що — мовляв — українці, очевидно в Празі, вкінці зрезигнували зі Львова — як осідку університету — і згодилися на Станиславів. Тимі українцями, що як льви боролися за Львів, а вдовольнилися Станиславом, мають бути українські професори.

Вже у святочному числі нашого органу дозволили ми собі — на основі засягнених інформацій — висловити низку сумнівів щодо цих покvapних резигнацій, як і зазначити характер і тенденцію мнимого відвигання університетської справи польською стороною. Фактом є, що університетська справа в польських руках стала вже якимсь страхом, страхопудом, дивоглядом, майже якоюсь апокаліптичною потворою. Ніде правди діти, але з моментом, коли та справа із варшавських закамарків виповзає на сторінки преси; коли її з усіх боків почнуть натягати всякі «відповідальні», а ще більше невідповідальні польські чинники; коли ту справу почне з питомим собі аналіфабетизмом й ігноранцією роздвигати польська преса, — то справді як збирає і моторошно робиться: чи не є це з польського боку свіжі тортури над тим болючим питанням, чи не є це новий, вже випробований спосіб для обдурювання публічної opinio світа?

Дотеперішні перипетії з університетською справою доказують, що свіже її відвигнення є продовженням досюгочасного тортурування, що робиться все можливе, щоб з одного боку здобути «толеранційні» лаври на міжнародній арені, а з другого боку так її заплутати, щоб вона на віки вічні не дїдалася позитивної розв'язки. Крім того університетська справа в руках її аванжерів служить засобом для розбивання українського громадянства, збуджування недовіри і нагромадження одних проти других.

Польська партія соціалістична була єдиною з польських партій, яка обстоювала Львів, як осідок українського університету. Очевидно, не було певних даних для того, щоб вірити в її ширість. Як тепер виявляється, був це тільки тактичний засіб, своєрідний демонстр.ухил для задокументування свого «соціалістичного» становища — pro loco exierit. В тому напрямку просто чуєся хоровобство, доказував Т. Голушко, представник «лівої» опозиції в ППС. Але скоро тільки цей передовий подвижник «справедливого» замйрення з «національними меншостями» прийшов до голосу, скоро тільки університетська справа найшла в його руках, — негайно вступив він на втоптану стежку своїх попередників: Ратаїв, Поніковських, Грабських і т. н. Нехтування умандатованого українського представництва, пошукування «контрагентів» для того «інтересу» поза красю, крутня з осідком, вітер у пресі і т. н., — все це вказує, що Голушко з пересвідами і «святотарамі» є невідродним братом Грабського із вишкпльками. До того ж пересвіський кошовий заважко промовчує, що зме скоюється під фірмою: у-

країнський університет в урядовому розумінні? Чи це має бути справжній, повний університет, чи кільканацять катедо філософічного й правничого факультету?

Університетська справа втратила у нас свою первісну гостроту. Коли вона справді мала першорядне, головне, основне значіння, бо від її здійснення залежала санкція нашої національної зрілості. Однак той момент давно проминув. Український нарід здобув санкцію своєї зрілості на полях битв, а в культурно науковій ділянці здобув її в численних установах високого шкільництва на Радянській Україні і за кордоном (Чехословаччина, Німеччина) із Всеукраїнською Академією Наук на чолі.

Поляки при своїй неграмотності і незорієнтованості думають, що університетська справа на західно-

українських землях все ще має те саме, первісне значіння, і це на-строює їх на тон шантажу у відношенні до університетської справи — в нації, що українці вдовольняться чимбудь і дебудь, щоб тільки досягнути хоч тінь якоїсь високої школи.

Зайвим було би в сотий раз повторювати відомі вже загально аргументи в університетській справі. Однак всеж таки і всотє годиться зазначити, що на ніяку харикутуру університету українці ніколи не погодяться. Український університет мусить бути справжнім університетом, себто мусить бути повним, з усіма факультетами, відповідно вивінуваний і обсаджений. А одною з основних умов справжності українського університету є його осідок у Львові.

Господарське положення Німеччини в 1926-ому році.

Кріза з кінцем 1925-ого року. — Конкурси, безробіття, лихий стан державних прибутків. — Заходи правительства коло санації господарчого життя. — Заслуги Німецького Державного Банку. — Рационалізація господарства. — Фузії. — Нова господарча конюнктура. — Події на грошовім ринку. — Заграниця торговля.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 2. січня 1927.

Кінець 1925-ого й початок минулого року зазначився в Німеччині великою економічною крізою, що охопила всі галузі господарського життя, але найбільше відбилася на промислі й торговлі, що найсильніше відчували нестачу відповідних кредитів, надмірне оподаткування, зменшення покупної сили в краю та, що найважливіше, катастрофічний застій заграницного експорту внаслідок інфляційної конкуренції з боку Франції, Бельгії та Італії й штучної знижки англійського вугля при допомозі державних допомог. Не зважаючи на всі заходи, кожний тиждень приносить погршення, що найяскравіше виступало назве х незвичайним і сталим ростом безробітних і конкурсів, викликаючи між німецькою публікою не лише зрозумілий песимізм, але й панічне дождання якоїсь страшної катастрофи.

Коли з кінцем листопада 1925-ого року число безробітних виносило і так уже 669.000, то з кінцем року воно зросло до 1.486.000, в січні 1926 р. до 2.000.000 й дійшло в половині лютого до 2.059.000, до чого треба ще дочислити кругло 2 1/2 мільона частинно занятих безробітних, т. зв. «kurz-zeiter-ia» (15. II — 2.361.000). Так само стало зросло число банкрутств, конкурсів і виносило в квітні тільки 9.0, але в жовтні 19 5 р. вже 1343, в листопаді 1797, в грудні 1960, а в січні 1926 р. навіть 2092 (з фірмами під урядовою контролею т. зв. ге-шефтсвазіт аж 3645), охоплюючи те ер уже не лише так звані інфляційні фірми, основані в д 1919-ого року, що до осені 1925-ого року становили кругло 70 проц. усіх банкрутств, але й деякі старі фірми та підприємства, що давали від листопада 1925-ого року вже 60 проц. усіх конкурсів.

Цей стан відбився зараз відомо на шлій державній господарці. Зменшилися державні приходи з податків, відчула це пошта, а особливо зв'язниця. Оборотовий податок (Umsatzsteuer), що приніс ще в жовтні 156 1/2 мільона марок, обни-звився в листопаді до 97 мільонів, у грудні до 83 мільонів, а в лютому 1926 року навіть до 70 мільонів марок. Податок від платення (т. зв. Lohnsteuer), що в половині 1925 р. давав що місяця около 150 мільонів марок, зменшувався теж помітно й виносив уже в жовтні 1925 р. 121, в листопаді 118, в грудні 115, в січні 1926 р. 106, в лютому 81, а в березні лише 78 мільонів марок. Комунікаційний податок сп в до половини, з 30 мільонів (у літі 1925 р.) до 16 мільонів (у лютому 1926 р.), з чим у парі йшло стає зменшування з кожним місяцем запотребування товарних вагонів (у листопаді 3.200.000, у грудні 2.800.000).

Загалом приплив важливих податків зменшувався з місяця на місяць і це видно найкраще із осьього зіставлення:

Місяці квітень-червень 1925 р. дали 1.355 мільонів податку, місяці липень-вересень 1925 р. дали 1.218 1/2 мільонів податку, місяці жоветень-грудень 1925 р. дали 1.209 1/2 мільонів податку, місяці січень-березень 1926 р. дали 1.050 1/2 мільонів податку.

Так само стало обнижувався прихїд з найважливішого для Німеччини податку особисто-доходового й виносив в останньому кварталі тільки 552 мільони марок проти 680 1/2 міль. у першому чвертірччю 1925/26 р.

З другого боку збільшилися значно непродуктивні видатки, особливо за допомогою для безробітних, які досягали в лютому 1926 р. 120, а в березні майже 150 мільонів марок, забираючи державі щомісячно 40—50 мільонів марок.

Упала теж значно німецька продукція, в деяких галузях виробництва навіть на половину, зменшилася значно внутрішня торговля й закордонний вивіз, а рільництво опинилося в дуже скрутному положенні.

В лютому 1926 р. ця кріза досягнула найвищої точки, хоч уже в першій половині січня були позна-

на 1256 4-5
Тел. 15-74
РАТИ
Обув-Опіж-Сунно
прочає українська фірма
ЕГУЛЯТОР, Львів, Ринок 43
Ілюстрований щіпник даром.

ки успокоєння й частинного оживлення. Спільним заходом правитель-ства й керівників господарських кол удалося заспокоїти загаль-о-живити грошовий ринок, пізнати промисл, торговлю та закордонний вивіз, а рівночасно зменшити без-робіття й понизити ціни на найваж-ніші вироби й засоби поживи.

Німецьке правительство перше приложило рук до санації еконо-мічного положення, знижуючи знач-но податки й впливаючи безпосе-редньо та через німецький банк на поліпшення грошового ринку та стабілізацію німецької марки. Пра-вительство знизило особисто-дохо-довий податок, дало значні облек-щення в сплатах, знесло давні тяж-кі проценти від проволон, обнизило оборотовий податок у жовтні 1925 року з 1 1/2% на 1%, а в травні 1926 р. на 0.75%, знесло девізіві обмеження, зменшило на половину дотеперішні біржові провізії, ожив-люючи через те рух на біржі, перемінно невідповідні постанови про надір над слабкими фірмами й под-бало про кредитову допомогу та піддержку вивозу при допомозі дер-жавних гарантій та обезпечення кредитів (напр. 300 мільонів кред-ит для Союзу радянських респуб-лик, заключення окремої угоди для обезпечення експорту з Мінхен-ським реасекраційним товариством, Франковією й Франкфуртським за-гальним товариством обезпечень і т. д.). Правительство не забуло теж про хліборобство й потрапило за-завести ряд ощадностей в адміні-страції, обертаючи заощадження та наданши на нові публічні роботи, що вплинуло корисно на оживлен-ня робочого ринку й зменшення безробітних.

Незвичайну й важну роботу взяв на себе Німецький держав-ний банк, що потрапив спокійною й умілою рукою вплинути на по-праву конюнктури, а зокрема на вдержання валюті й відповідний та корисний розділ грошей та креди-тів. Німецькому державному банку-ві треба теж завдачувати приплив чужого гроша аза границі при рі-внотісним спинованні затягання мен-ше потрібних заграницних кредитів на менше продуктивні цілі. Під впливом Нім. держ. банку й зруч-ного факхового міністра д-ра Кур-ціуса змінено теж дотеперішню фін-ансову державну господарку в на-прямі реальнішого буджування й зменшування надто великих і непро-дуктивних фінансових резерв.

Великі користи принесли дольше нові торговельні угоди з цілою низкою держав (Еспанія, Данія, Португалія і н.) і навіязання тіснї-щих торговельних зносин зі Злу-ченими Державами Північної Аме-рики, що довели до звільнення ве-ликих грошових сум із зафантова-ної власності німецьких горожан в Америці й незвичайного зросту перевозового руху.

Однак не менше велику пайку заслуг у теперішній поправі госпо-дарчих відносин у Німеччині ма-є чина німецька продук-юча й перепродуюча

супільності. Німецька індустрія не ждала на допомогу правительств, а зрозуміла, положення й вимоги ситуації, сама забрала до саней, пристосовуючись до нових обставин. При допомозі подрібних студій та напад — особливо важні з цього боку весняні з'їзди німецьких промисловців і торговельників — переведено на протязі року просто нечувану раціоналізацію господарства, зменшуючи промисловий апарат, спиноюч непотребні підприємства й перетворюючи існуючі відповідно до капіталу й зменшеного або зміненого запотребування збуту, а що найважливіше допроваджуючи, згідно з домаганнями заслуженого знавця господарства Зіменса на з'їзді продуцентів, до поважних фузій і цілих великих галузей місцевого, а навіть закордонного промислу.

Подібні спроби раціоналізації перенесено і на сільське господарство. Міністерство хліборобства Гаслінге, що чимало заслужився в справах хліборобських кредитів, заговорив уже про однотиповість хліборобської продукції (на прим. масла й сира) на зразок Данії й Голландії, а Хліборобський Союз пропонує вже з успіхом гадку про пристосування предметів хліборобської продукції до запотребування й вилатності.

Такі самі прояви показалися в краєві та заграничній торгівлі. Повстають нові закупочні спілки, нові концерни купців, нові центральні підприємства в роді берлінського Тіца, що викупив переважну частину всіх берлінських і загальнонімецьких магазинів продажі, нові однотипові магазини на зразок американських з однотайними цінами, впроваджуються нові способи реклами колективними засобами, а вкінці в пристосуванні до обставин організуються окремі концерни кредитуючих фірм для покупців товарів на сплату.

Господарче життя Німеччини змінилось на протязі року недопізнання й скріпилось настільки, що вже знов починає грати поважну роль у світовому господарстві, хоч усе ще стоїть під тягарем наслідком версальського миру й його репарацій. Німеччина, перебуваючи

Жіночі модні матер'яли Шовки, Полотна Мужеськ'я сукна

193

81-7

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

ФІРМА
РОМАН

ЗУБИК

Львів, Галицька 16.

таку велику господарчу кризу, все ж таки додержала всіх своїх зобов'язань на основі Дозового договору й заклагла точно по 31. серпня минулого року 1,20 мільонів марок (з цього 595 мільонів з доходів залізниць, 250 мільонів з загального державного бюджету, 250 мільонів з комунікаційного податку й 125 мільонів із процентів від промислових облігацій). Що більше, вступаючи 1. вересня м. р. в третій Дозовий рік. Німеччина ради дальших облекшень у сплачуванні згодилася заплатити в біжучому році на 300 мільонів більше, себто 1,520 мільонів марок!

Німецька господарча кон'юнктура, хоч іще не блискуча й не в усім запевнена, показує ввагалі незвичайно вдовольняючий й багато обіцяючий образ.

Число конкурсів і урядових контроль, що навіть перед війною в 1913-ому році виносило пересічно около 800 зійшло в жовтні м. р. навіть до 632. Число заперестованих векселів, що в січні 1926-ого виносило кругло 32 200, спало в жовтні м. р. на 4024 при рівночаснім спадку заперестованої суми з 47,9 мільонів на 5,2 міль. марок. Зменшилося також значно число безробітних (з 2 мільонів до 1,400.000), хоч поступ на цьому полі ще найменший. Урівень ціни не піднявся вгору, а навпаки понизився, спадуючи при готових виробках з 153,8 (в жовтні 1925) на 140,29 (в жовтні 1926), а при промислових сировинах з 137,0 на 123,3.

Найбільша переміна наступила на грошовому ринку, що на протязі 1925 року визначався незвичайним браком капіталу й дуже високими процентами. Тепер ринок пересичений грішми, процентова стопа сильно понизилася, а короткочинцеві

позички можливі в кожній хвилі; тільки для довгорочинцевих позичок ще ринок утруднений та узаляжнений від добрих гарантій. Збільшилися ошадности в шапницях (з 1,4 мільярда в жовтні 1925 на 2,7 мільярда в вересні м. р.), наплило багато чужого капіталу з довгорочинцевих заграничних, особливо американських, англійських і голландських позичок (на протязі обидвох Дозових років разом 3 072,2 мільонів марок, з того 64 проц. з Америки, 15 проц. з Англії, 9 проц. з Голландії і по 6 проц. зі Швейцарії й інших країв), а крім цього значні суми прибули з домашніх скриток. Німецькі банки, хоч обнизили дисконт до 5 проц., не могли завсіди всього капіталу заангажувати в краю й мусіли його часто льокувати за грошицею (нпр. в Англії). З другого боку легкі гроші причинилися до незвичайного оживлення на біржі, де пересічний курс акцій на протязі року піднявся з 75,8 проц. на 132,7 проц. й уможливила випущення значного числа нових емісій акцій. Вистане згадати, що за 9 перших місяців 1926 року ульокано на біржі 1026 мільонів марок нових акцій та 2,170,1 мільонів позичок, а крім цього за границею (в часі від 1. X. 1925 р. по 1. X. 1926 р.) 1,769 міль. марок позичок.

Це оживлення проявилось вкінці в заграничній торгівлі, яка доходила до 1 мільярда марок місячного вивозу й від липня цього року ніколи не спадала нижче 800 мільонів марок. Однак про це поговоримо докладніше в слідуючому листі.

З. Кузеля.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Радянська Україна.

Як ділять німці землі?

Харківські «Вісти» з 29. грудня приносять інформацію такого змісту:
Президія ВУЦВК-у розглянула дня 28. грудня справу виділення землі для німецьких переселенців. В Пришибському та Молочанському районах на Мелітопільщині є біля 22 тисяч десятин вільної землі. Президія ВУЦВК-у вирішила дати з того фонду 5.000 десятин селу Великий Токмак, де мешкають переважно українці. 1.600 десятин закріпити за духоборами, що переселяються сюди з Канади весною 1927 р., а решту землі вирішено відвести для німецьких переселенців. Через те, що в Пришибському та Молочанському районах живуть головні Німці — там утвориться компактна маса німецького населення, що полекшить, як кажуть «Вісти» — роботу в справі культурного та економічного його розвитку. — Ось таким чином українська земля попадає все як не у руки жидів, то в руки німців або аж канадійських духоборів, а то й інших спеціально спроваджуваних злових України елементів. Діється це тоді, коли українські селяне в пошуках за землею мандрують аж на Сибір.

Організація виробництва йоду на Україні.

Народний комісаріат здоров'я ухвалив про висилку наукової експедиції до Одеси, яка має прослідити дані, чи не виділяється в Одесі заснувати фабрики йоду, що його виробляють з морських ростин Чорного моря. На утримання експедиції асигновано 10 тисяч карбованців.

Населення Харкова.

На основі щогорічного перепису видно, що населення Харкова сильно зросло. Остаточні підрахунки подають загальну цифру 410.267 душ. З того ж перепису виходить, що Харків має 22.484 домоволодінь, а в 1923 р. мав їх лише 19.077. Ті саме діється з помешканнями (квартирами). В 1923 р. було їх 61.115, а в 1926 р. — 69.234.

Представники України до бюджетної комісії СРСР.

Президія ВУЦВК-у рішила доповнити представництво УСРР. у Союзній бюджетній комісії такими особами: Кіркід, Сербиченко, Биченко, Затонський, Лисовик і Шліхтер.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ

Ars una-species mille!

Між кооперативом й індивідуальністю в мистецтві.

Людем, які облягають собі орієнтацію в минулому й сучасному при допомозі маркіантних дат, періодів, імен і т. п. «шувальників», можна би з повною сатисфакцією закоментувати, що останнє десятиліття (1917—1927) позначилося в нашому культурно-духовному житті несподівано буйним, широким і задивляючим дитинством рухом у ділянці образотворчого (пластичного) мистецтва. В роках, в яких українська наука на силу тільки вдержалася на досюгочасному рівні — продукуючи перш за все компетенції та підручники, в роках, в яких література в першу чергу поезія, вибилизилася з колодок «просвітницької» традиції дарувати тлумача своїм формам і свого виразу на означення спеціальних переживань нації, пластика, та сама, яка досі майже не виходила поза рамки домових, пейзажних, побутових, блиснула на українському небосхилі пишним сузір'ям дершоврадних й другорядних медичних, пресупастих безконечною молодістю догмою різноманітних мистецьких гуртів та угруповань.

Для нагаданості звернемо тут увагу на два дуже характеристичні явища. В 1917 р. повстала в Києві, начебто з нічого, і ніби без традиції — Українська Академія Мистецтва. Не свідомо й несподівано найшлися для неї вчителі, поміж якими були такі незвичайні, як геніальний графік Ю. Нарбут, європейської міри жальєр О. Муромко, творець нового монументального мистецтва М. Бойчук, а далі брати Кричевські, пейзажист Бурачек і цілий ряд інших, про яких відомешня до мистецтва й доводило до українського мистецтва, як якими виниками, не було

серд громадянства хочби й приблизного уявлення. Для загалу громадянства, виключаючи етатистичні, було не обов'язком а першого ряду, одушевляючий результат — української революції в якій заломалася не тільки старі форми суспільного життя але й зродилися нові форми і шляхи для розвитку матеріальної й духовної культури. Зразок таких довкола названих учителів найближчі учні, що теж для загалу несподівано з'явилися не знати звідкіль, а чейже, скільки й там не було, то з кожного був вже окремий шлях мистецької освіти і свій ідеал, своя мистецька релігія. Нині більшість з цих учнів не вже закінчили мистецькі, а закріплені мистецьким світоглядом і замиренням кругом не тільки мистецьких інтересів, але й знов так учнів та консументів довкола себе. Це і є той мистецький рух, як атмосфера, що походить на життя, яка все пориває на свійому шляху. Серед замічених умов суспільного життя й державного устрою, перемінлилася не тільки назва Української Академії Мистецтва в Києві на «Художній Інститут», але змінилася в ній установи люди, вчителі і учні а разом з ними й їх мистецькі ідеали. Поміняючи ті зовнішньо-формальні переміни, які утворилися із офіційного наказу, не можна не признати, що тут на ґрунті Київської мистецької школи, еволюціонувало саме мистецтво — ширшало в досвідках і різноманітнувалося в засобах. Згоряли жутьо клич — примінення мистецтва до вишогіт життя і то своєрідно понятного «пролетарського» життя тоді, коли в внутрі установи проходила криза, боротьба утворення членими представниками школи гуртів, що мов реалістичні секти в найкрайній мірі й найвільнодумнішим замірат побороювали себе і нищили назимно. Не хоч для дезаангажованого в ті боротьби загалу консументів мистецтва з давніми даними вкорінилася віра в те, що ars una — species mille! то не

ма сили на світі, яка моглаб переконати в непорушності цієї тези тих, що є творцями мистецтва; для них, для кожного з них з окрема є і мусить бути «ars una» але й «species una», і то не інша, як та, яку репрезентує даний гурт чи школа йно індивідуальність. Кождо було нахмє, було би але, бо тільки в боротьбі є життя і творчість, у ній тільки виповнюються нові, життєздатні форми виразу. І те, що спонійного громадянства очорваного злищем «в єдності сил» трівожить і нервує в аустрії з життям мистецтва, є в тій парії єдино доцільне й творче».

Видикана зміною державного устрою України еміграція придишлянських мистців на Галицьку Україну, бува тим запліднюючим наше культурне життя ферментом, який зрушив мистецтво галицької захвувати з мертвої точки обожання мистецьких ідеалів цитуючи годованих на пісковатому ґрунті Кракова. І знов жутьо несподівано для загалу постала у Львові широке завроєня і, як здавалося, глибоко заложена мистецька організація «Гурток Дітяч Українського Мистецтва». Громадянство, яке любить «мир і згоду» зустріло мистецьке об'єднання з синітатіями, можна сказати, з захопленням, подиктованим ширим почуттям громадянської кооперації, що мали бути запоручкою творчості і сили нової установи. Перша виставка Гуртка була просто своєрідним святом; з неменшою святочністю пройшла й друга виставка. Але вже на третій відчало громадянство, що в мові «Гуртка» прихвляють аксіомати і особисті непорушності тоді, коли четверта, на силу вже устроєна виставка була тільки наглядною картиною розвалу в нутрі гуртка і діржаву тих ідеологічних статутів, які кілька літ тому подікали нашу установу до життя. Ті з громадянства, якіж добро рідної культури лежало на серці, затрівожились і знервовались. Як не так — п'ять літ не-

сповна простода організація і вже немала виглядала на те, щоб вона простода шестий? Чи в нас вже мусить так бути, що ніякий почин не вдержиться поза момент соломиного вогню? А тимчасові усі ті нарікання і домання рук під оглядом організації були тільки одним великим непорозумінням.

Люди, настроєні духом громадянства, визнання, спільності й кооперації, не знають й не прочувують одного, що єсо те разом, хоч яке воно з суспільного боку мистецтва й привабляє, є в житті мистецтва, яке не хоче бути ремісничою продукцією не тільки не мисляче, але просто бійче. Бо коли створений умови життя «Гурток» перавів перевірку сил, коли їх запрезентував й довід відомо громадянства, то з того моменту роля його була покінченою, завдання знові вичерпало. І нічогоб не помогли ініціативні відносини поміж членами мистецької організації, нічого не помогло ідеалізації на теки кооперації там, де кооперація, де спільнота шляхів є рівночасно смертю індивідуальностей, замином самої творчості як такої. І тому розвиток кожної мистецької організації, коли вона не є організацією професії, треба вітати як заповідь формування цілого ряду нових, знов жутьо так на коротку моту споживаних угруповань, які силою природного закону діють і мусять кінець кінець діяти до грані, від якої починаючи дальша співпраця є тільки даремною втратою сил і енергії.

Громадянство є консументом мистецтва; мистецтво його творцями. Між одних і других є ціла безодня різниці поміж пристрасною, фанатичною вірою в єдність іспасність індивідуального мистецтва і то ідеалу, який мусить мати не жмень індивідуальну форму виразу і реалізацію громадянства для якого істає «ars una-species mille».

